

**ÁRSSKÝRSLA
UNDANÞÁGUNEFDAR
GRUNNSKÓLA**
skólaárið 2016-2017

Mars 2018

Undanþágunefnd grunnskóla er skipuð af mennta- og menningarmálaráðherra, sbr. ákvæði 18. gr. [laga nr. 87/2008](#) um menntun og ráðningu kennara og skólastjórna við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla. Nefndin metur umsóknir skólastjóra um heimild til að lausráða starfsmann sem ekki hefur leyfi mennta- og menningarmálaráðherra til að nota starfsheitið grunnskólakennari. Um starfsreglur nefndarinnar er nánar kveðið á um í [reglugerð nr. 440/2010](#) um störf og starfshætti undanþágunefndar grunnskóla.

Undanþágunefnd grunnskóla er skipuð til fjögurra ára og var þannig skipuð skipunartímabilið 12. mars 2013 – 11. mars 2017:

Erla Ósk Guðjónsdóttir, formaður, fulltrúi mennta- og menningarmálaráðuneytis
Rósa Ingvarsdóttir, fulltrúi Kennarasambands Íslands
Sólveig B. Guðmundsdóttir (til 1. mars 2017), fulltrúi Sambands íslenskra sveitarfélaga
Ellisif Tinna Víðisdóttir (frá 1. mars 2017), fulltrúi Sambands íslenskra sveitarfélaga
María Steingrímsdóttir, fulltrúi samstarfsnefndar háskólastigsins.

Varamenn:

Kristrún Birgisdóttir, varaformaður, fulltrúi mennta- og menningarmálaráðuneytis
Ólafur Loftsson, fulltrúi Kennarasambands Íslands
Björn Þráinn Þórðarson, fulltrúi Sambands íslenskra sveitarfélaga
Ingvar Sigurgeirsson, fulltrúi samstarfsnefndar háskólastigsins.

Skýrslan inniheldur tölulegar upplýsingar fyrir skólaárið 2016-2017 og til samanburðar eru upplýsingar fyrir hvert ár allt frá skólaárinu 2006-2007. Skólaárið er frá 1. ágúst til og með 31. júlí ár hvert.

Samantekt

Á skólaárinu 2016-2017 voru teknar til afgreiðslu 313 umsóknir um heimild skólastjóra til að lausráða starfsmann sem ekki hefur leyfi til að nota starfsheitið grunnskólakennari. Af þeim voru 272 umsóknir samþykktar en synjanir voru 41.

Umsóknum um undanþágur hefur fjölgað jafnt og þétt frá hruni, en eru þó enn tæplega helmingur þess sem tíðkaðist fyrir skólaárið 2008-2009. Þegar skólaárið 2016-2017 er borið saman við skólaárið 2015-2016 er um 29,5% fjölgun umsókna milli ára að ræða. Af 272 samþykktum umsóknum fyrir skólaárið 2016-2017 voru umsóknir vegna kvenna 200 eða 74% og vegna karla 72 umsóknir eða 26,5%. Langflestar samþykktar undanþágur eru vegna einstaklinga í menntunarflokki 10 eða 65% af heildarfjölda umsókna. Í þessum flokki eru einstaklingar með háskólagráðu í grunnskólakennarafræðum og í greinum sem tengjast kennslugreinum grunnskóla. Hlutfall einstaklinga sem fá undanþágu án þess að vera með kennslureynslu hefur farið hækkandi nokkur síðustu ár og er nú ríflega helmingur samþykkttra umsókna eða 51,5% sem er svipað hlutfall og var skólaárið 2010-2011. Flestir einstaklingar hafa fengið undanþágu til almennrar kennslu eða 41%. Meirihluti umsókna eru vegna einstaklinga á aldursbilinu 31-40 ára eða 48,2%.

Tafla 1. Fjöldi umsókna eftir skólaárum, samþykktar umsóknir og synjanir og hlutfallsleg breyting milli ára

Skólaár	Heildarfjöldi umsókna	Samþykktar umsóknir	Breyting á fjölda samþykktra umsókna milli ára (%)	Umsóknum synjað
2006-2007	549	411	-6,4	138
2007-2008	708	506	23,1	202
2008-2009	654	477	-5,7	177
2009-2010	303	238	-50,1	65
2010-2011	175	118	-50,4	57
2011-2012	86	56	-52,5	30
2012-2013	116	92	64,3	24
2013-2014	158	136	48	22
2014-2015	206	164	20,6	42
2015-2016	237	210	28	27
2016-2017	313	272	29,5	41

Í töflu 2 má sjá skiptingu umsókna eftir landshlutum. Vakin er athygli á því að frá og með skólaárinu 2016-2017 var tekin upp ný landshlutaskipting. Flokkurinn *Reykjanes* var tekinn út og tveir nýir flokkar bættust við: 1) *Reykjavík og nágrenni* og 2) *Suðurnes*. Undir flokkinn *Reykjavík og nágrenni* falla *Garðabær, Hafnarfjörður, Kópavogur, Mosfellsbær og Seltjarnarnes*. *Reykjanes* flokkast með *Suðurnesjum* eftir breytinguna.

Tafla 2. Fjöldi samþykktra umsókna eftir landshlutum 2006-2017

Skólaárið	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17
Reykjavík	72	110	103	11	9	6	9	15	17	12	31
Nágrenni Reykjavíkur											97
Reykjanes	117	169	181	92	42	15	29	56	81	116	
Suðurnes											53
Vesturland	28	35	21	26	14	6	9	6	7	17	18
Vestfirðir	18	27	26	19	9	5	10	15	11	11	13
Norðurland vestra	24	14	15	11	11	7	4	5	2	12	3
Norðurland eystra	36	39	36	18	7	3	14	10	9	13	7
Austurland	47	52	41	32	19	8	11	14	18	9	24
Suðurland	69	60	54	29	7	6	6	15	19	20	26
Samtals	411	506	477	238	118	56	92	136	164	210	272

Menntun þeirra sem skólustjórar sækja um undanþágu fyrir er greind í 10 menntunarflokka:

1. Landspróf, gagnfræðapróf eða minni menntun.
2. Nám í framhaldsskóla án lokaprófs.
3. Stúdentspróf.
4. Starfsmenntun á framhaldsskólastigi.
5. Listnám.
6. Meistaránám í iðngrein.
7. Nám við háskóla án lokaprófs, stundum með einhverju námi í uppeldis- og kennslufræðum.
8. Nám til kennsluréttinda.
9. Háskólapróf á öðrum sviðum en þeim sem ná til kennslugreina grunnskóla, svo sem lögfræði, dýralækningar og fl.
10. BA., BS., B.Ed. í grunnskólakennarafræðum, Ph.cand., MA., Cand.mag., Cand.phil., Cand.psyk., Mag. theol. og Dr. án fullnægjandi menntunar í uppeldis- og kennslufræðum, leikskólakennarar, þroskaþjálfarar og iðjuþjálfarar.

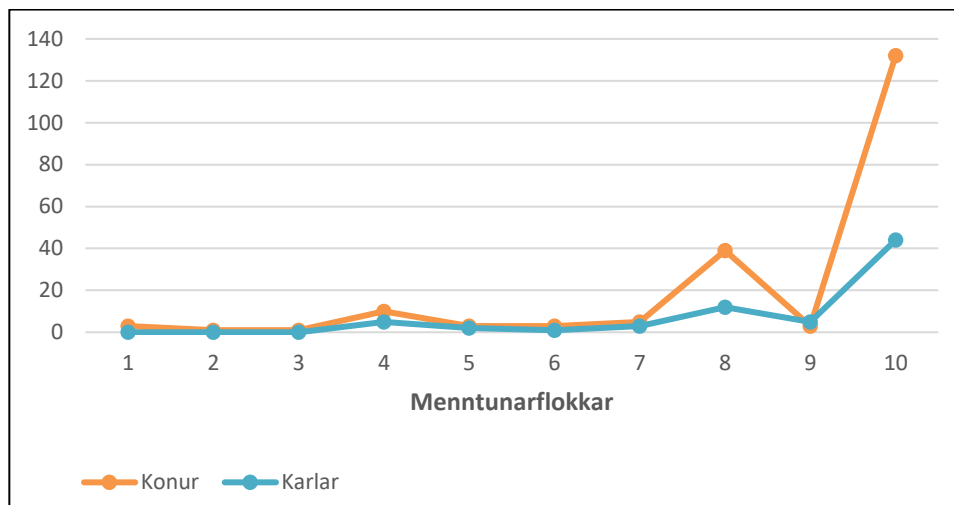
Kynjaskipting

Af 272 samþykktum umsóknum fyrir skólaárið 2016-2017 voru umsóknir vegna kvenna 200 eða 74% og vegna karla 72 umsóknir eða 26,5%. Tafla 3 sýnir fjölda kvenna og karla eftir menntunarflokkum. Flestar samþykktar umsóknir voru vegna einstaklinga í menntunarflokki 10 eða 176, þar af konur 132 og karlar 44. Umsóknir vegna einstaklinga sem eru að byrja í námi til kennsluréttinda voru 51 eða 26% af heildarfjölda umsókna. Tekið skal fram að menntunarflokkur 8 er annað hvort einstaklingar sem eru að byrja í kennsluréttindanámi eða eru lengra komnir. Þeir einstaklingar sem lokið hafa B.Ed. prófi til kennsluréttinda og eru í áframhaldandi námi til MA gráðu eru í 10. menntunarflokki.

Tafla 3. Fjöldi samþykktra umsókna kvenna og karla eftir menntunarflokkum

Menntunarflokkur	Konur	Karlar	Samtals
1	3	0	3
2	1	0	1
3	1	0	1
4	10	5	15
5	3	2	5
6	3	1	4
7	5	3	8
8	39	12	51
9	3	5	8
10	132	44	176
Samtals	200	72	272

Á mynd 2 sést vel að langflestar samþykktar undanþágur eru vegna einstaklinga í menntunarflokki 10 eða 65% af heildarfjölda umsókna. Í þessum flokki eru einstaklingar með háskólagráðu í grunnskólakennarafræðum og í greinum sem tengjast kennslugreinum grunnskóla.

Mynd 2. Fjöldi kvenna og karla eftir menntunarflokkum

Starfsreynsla

Þegar umsóknir eru flokkaðar eftir starfsreynslu kemur í ljós að skólaárið 2016-2017 voru flestir umsækjendur eða 51,5% með enga starfsreynslu. Er það hærra hlutfall en undanfarin ár og jafnhátt og árið 2010. Nánari flokkun má sjá í töflu 4 hér á eftir.

Tafla 4. Starfsreynsla við kennslustörf

Skólaár	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	2016/2017
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	Fjöldi
6 ár eða meiri	12,7	9,5	15,8	0	0	19	21,7	0	0,6	11,9	7	19
3-5 ár	31,1	19,5	11,5	21,8	21,2	28,6	10,9	24,3	24,4	9,5	10,3	28
1-2 ár	32,8	24,9	31	32,4	27,1	21,4	31,5	41,2	41,5	35,7	31,2	85
Engin	23,4	46,1	41,7	45,8	51,7	16,1	35,9	34,5	33,5	42,9	51,5	140
Samtals												272

Kennslugreinar

Tafla 5 sýnir hvaða kennslugreinar var sótt um. Hafa ber í huga að hver umsókn getur varðað fleiri en eina kennslugrein. Langflestar undanþágurnar voru veittar vegna almennrar kennslu.

Tafla 5. Fjöldi umsókna flokkaðar eftir kennslugreinum

Almenn kennsla	111	Náttúrufræði	10
Bóklegar greinar	13	Nýbúakennsla	2
Dans	1	Raungreinar	2
Danska	4	Samfélagsgreinar	8
Enska	5	Sérkennsla	12
Forfallakennsla	17	Smíði	11
Handmennt	1	Stærðfræði	12
Heimilisfræði	8	Textíl	6
Íslenska	19	Tónmennt	4
Íþróttir	5	Tæknimennt	1
Leiklist	1	Upplýsingatækni	1
Listir	2	Valgreinar	1
Myndmennt	6		

Aldursskipting

Þegar umsóknir eru flokkaðir eftir aldri einstaklinga kemur í ljós að flestar umsóknir sem samþykktar voru á skólaárinu 2016/2017 voru fyrir einstaklinga á aldrinum 31-40 ára eða 48,2%. Umsóknum fer fækkandi í aldursflokknum 41 árs og eldri. Nánari skiptingu má sjá í töflu 6 hér á eftir.

Tafla 6. Aldursskipting þeirra sem hafa fengið undanþágu til kennslu 2006-2017

Skólaár	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	2016-2017
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	Fjöldi
20 ára og yngri		0,2	0,2	0	0	0	0	0	0,6	0	0	0
21 - 30 ára	19,7	29,4	31,9	21,8	21,2	17,9	30,4	24,3	24,4	29	22,4	61
31 - 40 ára	33,8	33	32,5		27,1	37,5	28,3	41,2	41,5	38,1	48,2	131
41 árs og eldri	46,5	37,4	35,4	45,8	51,7	44,6	41,3	34,7	33,5	32,9	29,4	80
Samtals												272

Umsóknir skólustjóra vegna lausráðningar starfsmanns þar sem réttindakennari sækir um sömu stöðu.

Í nokkrum tilvikum hafa borist umsóknir frá skólustjórum til undanþágunefndar grunnskóla þar sem óskað er eftir heimild til að lausráða starfsmann án kennsluréttinda þrátt fyrir að fyrirliggjandi sé umsókn frá grunnskólakennara. Skv. 5. gr. [reglugerðar nr. 440/2010](#) um störf og starfshætti undanþágunefndar grunnskóla er slíkt heimilt ef hvorki skólustjóri né a.m.k. tveir skólanefndarmenn geta mælt með ráðningu kennarans. Í þeim tilvikum er réttindakennara gefinn kostur á að tjá sig um framkomin gögn í málinu skv. IV. kafla [stjórnsýslulaga nr. 37/1993](#). Nánari upplýsingar um fjölda mála má sjá í töflu 7 hér á eftir.

Tafla 7. Fjöldi umsókna vegna andmælaréttarmála flokkaðar eftir skólaárum, samþykktar umsóknir og synjanir

Skólaár	Heildarfjöldi umsókna	Samþykktar umsóknir	Umsóknum synjað
2009-2010	9	8	1
2010-2011	1	1	
2011-2012	1		1
2012-2013	1	1	
2013-2014	1	1	
2014-2015	4	3	1
2015-2016	1	1	
2016-2017	7	3	2

Dreifibréf undanþágunefndar grunnskóla. Undanþágunefnd grunnskóla sendir dreifibréf til skólustjóra, skólaskrifstofa, sveitarfélaga og ýmissa hagsmunaaðila í vorbyrjun hvers árs, með ýmsum upplýsingum og leiðbeiningum vegna umsókna. Samstarf við skólustjóra hefur gengið mjög vel, en nefndin leggur áherslu á að umsóknir séu vel unnar og þeim fylgi viðeigandi gögn og upplýsingar.

16. mars 2018
f.h. undanþágunefndar grunnskóla
Erla Ósk Guðjónsdóttir
formaður